

Štruktúrovanie programovej časti strategických rozvojových plánov na úrovni obcí v Slovenskej republike

Ing. Ivana Gecíková, PhD.
Katedra verejnej správy

Ústav verejnej správy VŠEMVS v Bratislave

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce

Metodický návod nahľadanie odpovedí na tri základné relevantné otázky:

- kde sa obec nachádza teraz, pričom kde je práve odpoveďou analýza rozvoja obce,
- kam chce obec napredovať, aké sú jej predstavy a vízia o budúcom napredovaní obce, ako by mal vyzeráť budúci, želaný stav daného objektu,
- akými cestami, prostriedkami sa tam dostane. Na túto otázku poskytne odpoveď stratégia hospodárskeho a sociálneho rozvoja.

V zmysle novely zákona o podpore regionálneho rozvoja 309/2014 Z.z. v z.n.p. PHSR má byť vytvorený na základe partnerstva.

- **analytická časť** (komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce, odhad jej budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce),
- **strategická časť** (stratégia rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifík a určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce rešpektovaním princípov regionálnej politiky s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,
- **programová časť** (zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce),
- **realizačná časť** (popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov,
- **finančná časť** (finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja obce).

Cieľ príspevku

- cieľom príspevku bolo zistiť, či obce pri zostavovaní PHSR rešpektujú štruktúru, resp. akým spôsobom štruktúrujú jednotlivé časti dokumentu,
- svoju pozornosť sme sústredili najmä na programovú časť, ktorá obsahuje definovanie vízie, strategického cieľa a zoznamu opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce.

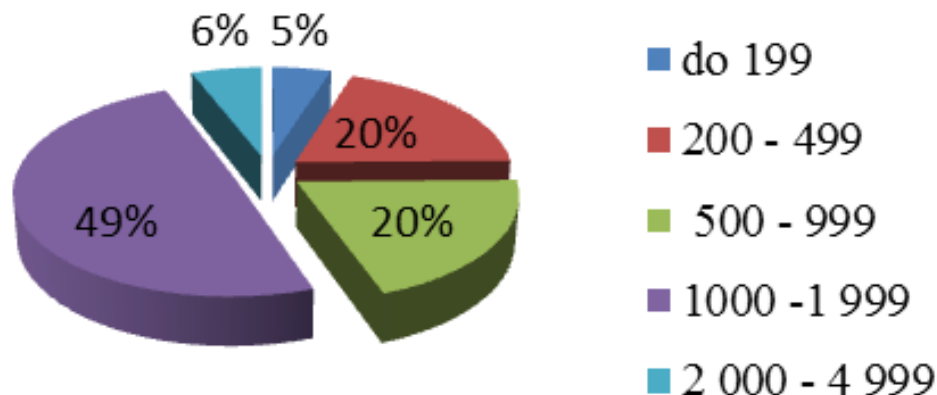
Metodika príspevku

- Podkladové údaje k analýze sme získali primárnym zberom informácií medzi náhodne vybranými obcami prostredníctvom dotazníkového dopytovania.
- Prioritne sme sa zamerali na obce, ktoré mali do 5000 obyvateľov. Celkovo bolo oslovených 40 obcí, späť sa vrátilo 28 riadne vyplnených hárkov, čo predstavuje 70% návratnosť.
- Výskum sa realizoval v mesiacoch september až november 2014.
- Predpokladali sme, že na štruktúrovanie programovej časti PHSR má vplyv veľkostná kategória obcí a spracovateľ PHSR. Pri zatriedovaní vybraných obcí do veľkostných kategórií sme sa opierali o počet obyvateľov, pričom sme vychádzali zo sídelnej štruktúry Slovenska (Veľkostné skupiny obcí Slovenska v číslach, 2010).

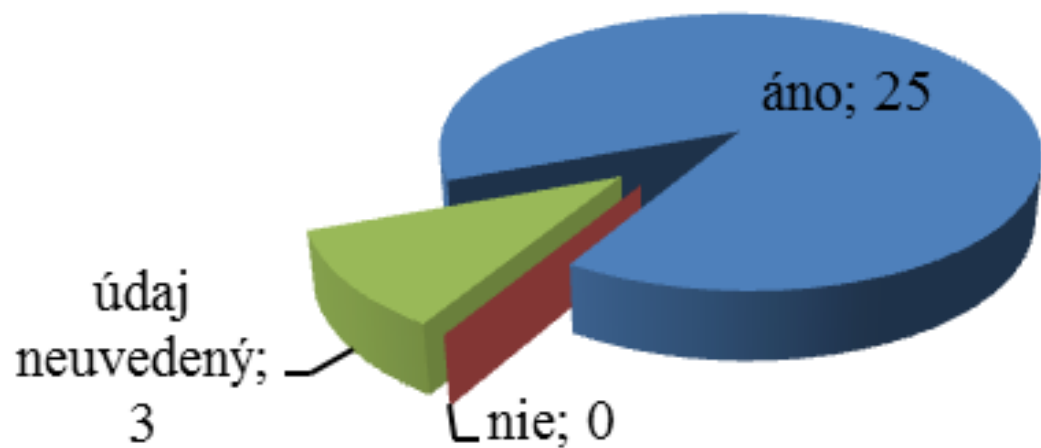
Štruktúra respondovanej vzorky

Podiel jednotlivých veľkostných kategórií obcí zahrnutých do výskumu je prezentovaný v obrázku 1. Najpočetnejšou skupinou bola kategória obcí s počtom obyvateľov medzi 1 000 až 1 999 obyvateľov, ktorá tvorila až 49% z celkového počtu.

Obr. 1: Podiel obcí zapojených do výskumu podľa počtu obyvateľov

Obr. 2: Vízia zadefinovaná v programovej časti PHSR skúmaných obcí (v %)

Tab. 1: Súvislosť stanovenia vízie v PHSR obce podľa spracovateľa PHSR (abs.)

Spracovateľ PHSR	Stanovená vízia	Vízia obce nebola stanovená
externý spracovateľ	14	0
samospráva	7	1
údaj neuvedený	4	2
spolu	25	3

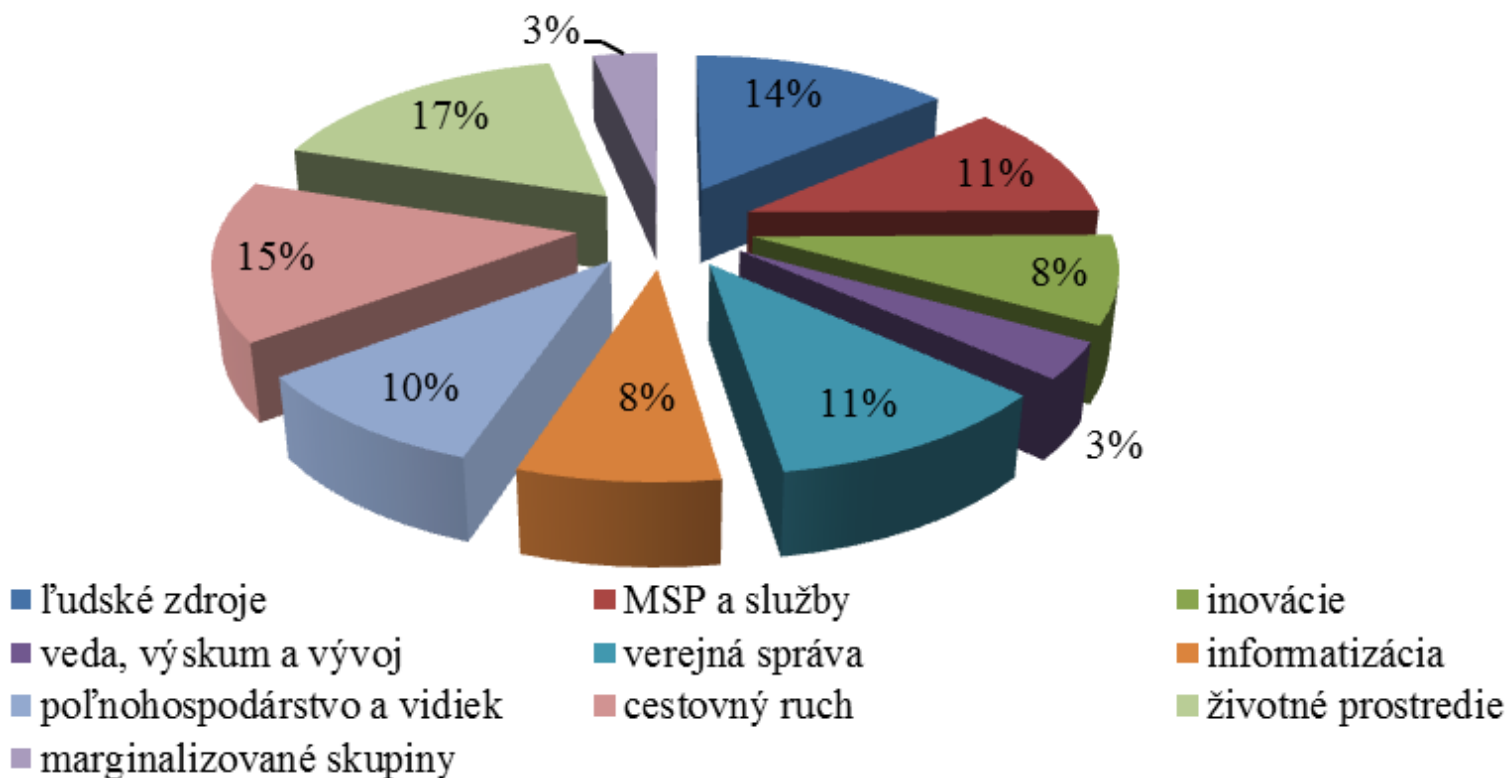
Tab. 2: Zadefinovanie stratégie v programovej časti PHSR v skúmaných obciach

	Abs.	Podiel v %
Áno	24	85,71
Nie	0	0,00
údaj neuvedený	4	14,29
Obce spolu	28	100,00

Tab. 3 Počet prioritných cieľov v nadväznosti na veľkosť samosprávy

Veľkosť obce	Počet prioritných cieľov rozvoja					Spolu
	0 – 3	4 - 5	6 - 8	9 a viac	údaj nezistený	
do 199	0	1	0	0	0	1
200 – 499	2	1	0	0	1	4
500 – 999	0	2	1	1	0	4
1 000 – 1 999	2	2	2	1	3	10
2 000 – 4 999	1	5	1	1	1	9
Spolu	5	11	4	3	5	28

Obr. 3: Podiel prioritných cieľov v skúmanej vzorke obcí (v %)

Tab. 4 Aktualizácia PHSR vo vybranej vzorke obcí

Aktualizácia	Abs.	Podiel v %
Áno	22	79
Nie	2	7
nezistený údaj	4	14
obce spolu	28	100

Tab. 5: Spracovateľ PHSR v skúmaných obciach

Spracovateľ PHSR	Abs.	Podiel v %
Externý spracovateľ	14	50,00
Samospráva vo vlastnej réžii	8	28,58
Údaj neuvedený	6	21,42
Spolu	28	100,00

- Výsledky výskumu poukázali, že obciam je vo výrazne väčšej miere jasný rozdiel medzi víziou a stratégiou, 90 % z nich malo v programovej časti víziu zadefinovanú, pričom vízia obsahovala síce rozvojovú stratégiu obce, ale neboli úplne identické.
- Stratégiu rozvoja mali zadefinovanú všetky skúmané obce.
- V rámci prioritných cieľov plánovali obce svoje aktivity sústrediť najmä do cestovného ruchu, životného prostredia a rozvoja ľudských zdrojov. Obce s počtom obyvateľov do 1000 sa sústredili najmä na marginalizované skupiny obyvateľov a rozvoj ľudských zdrojov.
- Jednotlivé obce aktualizovali PHSR podľa potreby, minimálne aspoň raz v sledovanom období.

Na základe výsledkov, ku ktorým sme dospeli výskumom, ako aj poznatkami, ktoré sme získali praxou, môžeme konštatovať, že štruktúrovanie programovej časti PHSR, definovanie a formulovanie jednotlivých komponentov programovej časti je podmienené najmä:

- skúsenosťami tvorcov PHSR,
- ich spôsobom komunikácie s konkrétnou samosprávou,
- so zapájaním čo najširšieho spektra obyvateľstva, podnikateľských subjektov a predstaviteľov samosprávy obce na základe princípu partnerstva.

Výsledok, ktorý je prezentovaný v programovej časti PHSR by mal vychádzať najmä z potrieb konkrétnej obce, jej budúcich očakávaní a dôkladne zmapovanej súčasnej pozície.

Ďakujem za pozornosť